

ligvis tages som udtryk for en sådan vurdering. Skulle dette være tilfældet, vil man formodentlig kunne imødesee en tilbagetrækning af disse våbentyper fra begge supermagters side, muligvis en fuldstændig fjernelse af dem.

7. Afsluttende bemærkninger

De forudgående bemærkninger om tillidsskabende foranstaltninger på det sømilitære område er anført i en rækkefølge af stigende regulering, således at de mere dybtgående strukturelle foranstaltninger er forudsat at lægge de største begrænsninger på flådernes mulige aktivitet. Det betyder imidlertid ikke nødvendigvis, at det også er strukturelle foranstaltninger, som på længere sigt vil have de mest følelige konsekvenser, eller at det er dem, som det ville være vanskeligst at nå frem til aftaler om.

Aftaler om informationsudveksling og aftaler vedrørende incidenter og undgåelse af farlige militære aktiviteter behøver som påpeget ikke at indebære direkte følger for flådernes operationsmuligheder og militære kapacitet. Sigtet med sådanne foranstaltninger er hovedsageligt at forbedre mulighederne for at undgå kritiske situationer. Set med de mindre alliancelandes øjne er det af betydning, at der eksisterer sådanne arrangementer mellem stormagterne. Derimod er der næppe samme behov for, at de selv indgår aftaler af denne type. Skulle man alligevel vælge sådanne skridt, forekommer det mest hensigtsmæssigt, at dette sker inden for en multilateral ramme, eventuelt mellem de to alliancer eller i CSCE-regi, men måske på en måde som holder muligheden åben for efterfølgende tilslutning fra andre lande.

Et mildt regime som beskrevet under de operationelle foranstaltninger ville kun lægge forholdsvist svage begrænsninger på flådernes operationsmuligheder og kan umiddelbart forekomme at ville være uden væsentlige følger. Under én synsvinkel kan konsekvenserne imidlertid vise sig at blive større. Dette kunne ske, hvis det milde regime viste sig at være indledningen til en tiltagende regulering af militær aktivitet på havet og dermed inddebar en svækkelse af de principielle forudsætninger for varetagelsen af de vestlige interesser

på det sømilitære område. I sidste instans vil det dog naturligvis være NATO-landenes egen sag, hvor langt de vil gå.

På grund af den nævnte asymmetri mellem NATO og Warszawapagten må det alt andet lige antages, at Warszawapagten ville have størst interesse i en sådan udvikling af tiltagende regulering på det sømilitære område. Når Warszawapagten har søgt at sætte etableringen af sømilitære tillidsskabende foranstaltninger på den internationale dagsorden i den nuværende situation, må det da også ses som et forsøg på at opnå modydelse dér, hvor NATO er stærkest, efter at man har vist villighed til reduktioner dér, hvor Warszawapagten er stærkest: landjorden.

Væsentlig større problemer knytter sig til, hvad der her er kaldt det strenge regime. Et sådant ville – naturligvis afhængig af dets konkrete udformning – kunne lægge sådanne begrænsninger både på flådernes politisk-diplomatiske opgaver i fredstid og på deres beredskab til løsning af operative opgaver i krigstid, at især de primære sømagter ville føle deres sømilitære bevægelsesfrihed uacceptabelt indskrænket. For Danmarks vedkommende ville navnlig indvirkningen på forstærkningsproblematikken være relevant i forbindelse med et strengt regime.

I forhold til operationelle foranstaltninger berører strukturelle foranstaltninger ikke nødvendigvis flådernes fleksible anvendelsesmuligheder. Samtidig forekommer konsekvenserne af de fleste strukturelle nedrustningsskridt lettere at vurdere end følgen af operationelle foranstaltninger. Hertil kan føjes, at det vanskeligste problem i forbindelse med en diskussion af mulighederne for aftaler vedrørende strukturelle foranstaltninger ofte synes at være det til sådanne aftaler knyttede sæt af tillidsskabende foranstaltninger i form af mere eller mindre komplekse kontrolarrangementer, eftersom disse i sig selv ville kunne lægge begrænsninger på flådernes operationsmuligheder. Fra vestlig side ville det måske således være en større indrømmelse at gå ind i en diskussion om operationelle foranstaltninger end at foretage egentlige nedrustningsskridt, forudsat at sidstnævnt-